

ת פ א ר ת ר א ד ז י ן

יוצא לאור על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ב"ה גיליון פרשת ויקרא תשפ"ד

‘פתגמי אורייתא’ מרבנו בעל ‘מי השלוח’ (12)

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל

ויקרא אל-משה...

אות "אלף" בתיבת "ויקרא" – כתובה בתורה ב'אלף זעירא' (קטנה).

בהקשר לכך מובא בשם האריז"ל¹, כי בטרם חטא העגל שרויים היו ישראל במדרגה גבוהה בבחינת "אלף רבתי", ואורם היה מבהיק באלף אורות. ואילו משחטאו ישראל, נפלו ממדרגתם ואורם נתמעט עד שהיו לבחינת "אלף זעירא" היינו בדרגה אחת מני אלף, כנגד אור יקרות שבו היו שרויים מלפנים.

אומר על כך אדמו"ר הגה"ק בעל "אמרי אמת" זצ"ל מגור:²

לכך נרמז עניין זה בקריאה אל משה רבנו אף שהוא עצמו לא נכשל בחטא – לפי שמשה רבנו אינו חפץ להינתק מישראל בשום מצב בפרט כשהם נופלים ח"ו שאז צורך להם במנהיג העדה שירימם בחזרה. משה רועה נאמן הינו מתלווה לישראל בכל מצביהם, ובאמצעות זאת יש בכוחו להרים את ישראל לעת הצורך. לפיכך מופיעה האות "אלף זעירא" ליד שמו של משה. (=עכד"ק)

יוצא אפוא, שהאות 'אלף' משקפת כפי עניינה את מצב בני ישראל שבדור: יש שהם מצויים במצב רוחני עליון בבחינת "אלף רבתי", ואז אורם מבהיק באלף אורות. לעומת זאת כשהם יורדים חלילה, אז הם בבחינת "אלף זעירא" שהינו אחד מני אלף כנגד מצבם המאיר כמאמר חז"ל "ישראל כשהם עולים, הם

¹ בספר ליקוטי תורה, פרשת כי תשא, על הפסוק 'ויתן על פניו מסוה'.

² ראו בספר 'אמרי אמת' משנת תרצ"ג ד"ה 'ויקרא אל משה, אלף זעירא'.

לא כן בקריאה המגיעה לאדם מכיוון מעלה: זו אינה מצטמצמת ב'קריאה' גרידא, אלא היא מהפכת את ליבו של האדם אליו כוונה הקריאה, עד שהלה נמלא בתשוקה עזה ובערגה וכיסופים להתקרב אליו יתברך ולשמוע דבר ה'!

כה עצומה הינה התשוקה שמפעפעת בלב הנקרא – עד שיבקש בכל מאודו להיוודע ולהיגלות מה 'מעשה טוב' יוכל לעשות, בכדי לגרום בכך נחת רוח לבוראו! כך נכספת נפש הנקרא למלאות את רצון ה' בקראו אליו.

התעוררות תשוקה בוערת כזו בלב הנקרא – הינה מעידה בעצמה כי השם יתברך חפץ ביקר נפשו של האדם, אי לכך שולח הינו בנפשו רגשי כיסופים וערגה, בכדי לקרבו בימין צדקו וליישר לפניו את המסילה העולה בית א-ל.

כדברים הללו הננו מוצאים בדברי "הזוהר הקדוש" (=בתרגום ללשון הקודש):

"וכי כיצד יכולים בני אדם להכיר ולדעת שהבורא יתברך הינו חפץ באדם כלשהו, כדי להשרות משכינת כבודו עליו??"

"אלא בשעה שנוכחים הננו באדם, שאדיר חפצו לרדוף ולהתאמץ אחר הקדוש ברוך הוא בכל ליבו ונפשו, וכל רצונו נתון לדבר, נעשה ברור לעינינו כי השכינה שורה בקרבו של אדם זה!"

(ע"כ)

בסימן בחינה עליונה זו, עמדה קריאתו של הקב"ה אל משה רבנו **"ויקרא אל-משה"**. הייתה זו בחינת **"קריאה של חיבה"** מצדו יתברך, כדי לעורר בליבו של משה רבנו תשוקה עזה וכיסופים עליונים לשמוע ולקבל את דבר השם.

(בית יעקב)

עוד דרש רבנו **"בית יעקב" זי"ע**, במהות המיוחדת של הקריאה האלוקית:

בנוהג שבעולם – אומר מרן **"בית יעקב"** – כי **"קריאה"** שמופנית לכיוון אדם מסוים, אין הקריאה עיקר העניין, אלא משמשת היא בסך הכול כמין **"הכנה"** לקראת **"הדיבור"** שיישמע בעקבותיה, התכלית שלמענה יועדה הקריאה.

אך בשעה שמדובר בקריאה מצד הבורא יתברך כביכול – אין הדבר כן כלל.

⁵ זוהר פרשת תרומה, דף קכח ע"ב.

שכן "קריאה" המגיעה ממקור העליון, עצם ה"קריאה" גלומה בה "טובה" כלפי האדם שנקרא בשם! באמצעות "קריאה" שמופנית לכיוון אדם, מושפעת בלב הנקרא רוב טהרה וקדושה, שחודרת למעמקי הלב ומרוממת את נפשו של האדם הנקרא בשם בהשתוקקו למרומים.

כיוון שבשעה שמדובר בטובה הגדולה ביותר לאדם, שהינה הטובה האלוקית – אלמלא תקדם לה השתוקקות ודבקות נפשית מצד האדם, אין הנפש מתפעלת ומוצאת בטובה כדי מידתה. הלכך, ברצות הבורא יתברך להשפיע בנפש אדם התרוממות והתעלות, הינו מחדיר בנפשו השתוקקות וכיסופים למקורו העליון, ואז מתברכת הטובה בלב האדם עד שהינו חש בחינת "אֲנִי קִרְבַּת אֱלֹהִים לִי טוֹב"⁶!

זהו אופייה ומהותה המיוחדת של 'הקריאה האלוקית' שאודותיה הועד בדברי חז"ל כי "לכל אמירה ולכל דבור קדמה קריאה – לשון חיבה!"

(בית יעקב)

*

וַיִּקְרָא אֶל-מֹשֶׁה...

מה עניינה של "קריאה" זו – לנושא פרשת הקורבנות האמור בעניין?

מסביר רבנו הקדוש "מי השלוח":

לאחר שנסתיימה מלאכת המשכן וכליו, ומשכן העדות הוקם בידי משה על פי ה' – נוכח לפתע משה רבנו במציאות החדשה שאליה לא היה מורגל, לאחר שנתקיים בו כמאמר הכתוב "וְלֹא-יִכַּל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל-אֱהֱל מוֹעֵד פִּי-שֹׁכֵן עָלָיו הָעֵנָן, וּפְבוֹד ה' מְלֵא אֶת-הַמִּשְׁכָּן"⁷! בניגוד למה שהיה עד הנה כשנתייחד אליו הדיבור.

היה אפוא משה יושב ודן בנפשו:

"וכי על שום מה יימנע מעמי כעת דבר השם?? אין זאת אלא לפי שעד כה השם יתברך היה עוסק עם בני ישראל בהנחלת דיני התורה, ולתכלית זו נבחרתי אני כרצונו הפשוט יתברך. ואלו מכאן ואילך, עוסק השם יתברך במגמה חדשה

⁶ תהלים עג, כח.

⁷ שמות מ, לה.

עם בני ישראל שהיא עבודת הקורבנות באהל מועד – ולשם כך הרי נבחר אחי אהרון הכהן! לזאת, פוסק הימני מכאן ואילך כל דיבור מצד השכינה”.

הבנה זו שחדרה כעת לתודעת משה, הדאיבה את נפשו של משה רבנו עד למאוד. שכן, אף שבלב משה שררה טובת עין כלפי אחיו אהרן, מכל מקום עצם המחשבה שמעתה לא תיוחד אליו האמירה האלוקית מצידו יתברך, בלתי מסוגל היה משה רבנו לשאתה! היה לבו של משה אפוא שוקק ורוגש ביתר שאת ועוז, בתשוקה עזה ובכיסופים לשמע דבר השם..

לפיכך פונה כעת הקב"ה ב"קריאה של חיבה" אל משה כמאמר "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר" – וכה היו דברי השם יתברך אל משה רבנו:

"אמת ונכון כי עבודת הקורבנות שייכת היא לאהרון הכהן, ולא אליך; ברם אל לך משה להצטער אודות הפסקת דבריי אליך – שכן "תורת הקורבנות" הכוללת דיברות וציוויים הקשורים לתורה זו, זאת שייכת אליך משה דווקא! וזה לך האות: שכן על שום מה ניעורה לפתע בליבך תשוקה עזה כזו לשמוע דבר השם?! אין זאת אלא לפי שתשוקה זו עצמה נשלחה משמים לליבך, מכיוון שדברים הקשורים לתורת הקורבנות שייכים הם אליך לשורש שלך, וצריכים המה להימסר על ידך דווקא!" זהי היה תוכן קריאת ה' אל משה, בשעה זו.

ואמנם, מכאן ואילך מתייחד הדיבור בלימוד תורת ומעשה הקורבנות אל משה רבנו – כבכל חוקי התורה.

(מי השלוח)

הקרבת קורבנות בהמה לגבוה – ומשמעותה

אָדָם פִּי-יִקְרִיב מִפֶּם קָרְבָן לַה', מִן-הַבְּהֵמָה מִן-הַבְּקָר וּמִן-הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת-קָרְבָנְכֶם (א, ב)

לכאורה אין מובן, מה תועלת יש בקורבנות בעלי-חיים על גבי המזבח לתכלית כפרת עווננו של אדם?? וכיצד מתכפר עווננו של אדם, באמצעות הקרבת בהמה?

עניין זה מתבאר בתורתו של רבנו "מי השלוח" זי"ע – כדלהלן:

בעצם – מאיר לנו רבנו הקדוש "מי השלוח" – עניין "כפרת עוון" אינו מושג דרך הקרבת הבהמה, כי אם באמצעות 'ווידוי ותפלה' שאדם החוטא נושא לפני ה' עובר להקרבת הקורבן כמאמר 'וְהִתְוַדָּה'!

אלא שהקרבת בהמה נחוצה הינה למרות זאת, לרגל 'תלות' הקיימת בין מין 'בעלי חיים' שבבריאה לבין מין 'האדם' – תלות שנוצרה עקב 'דור המבול' שבמהלכה הושחתו מיני בעלי החיים כמאמר הכתוב "פִּי-הַשְּׁחִית פֶּל-בְּשָׂר אֶת-הָרֶפֹּז עַל-הָאָרֶץ"⁸. כפועל יוצא מהשחתה זו נפגמה צורת הבריאה של בעלי החיים ביקום, ונתמעטה דמותם. בעלי החיים נזקקים המה מעתה לכלל תיקון הבא מצד 'האדם', שהינו יצור 'בעל בחירה' (=בניגוד לבעלי חיים שאינם בעלי בחירה ואין משמעות למעשיהם) ואדם בתור שכזה עשוי להעלות את בעלי החיים לשורשם באמצעות מעשיו המתוקנים ולהשלים מיעוט קומתם.

מני אז נוצרה זיקה הדדית בין 'ברואי אדם' לבין להבדיל ברואי 'בעלי חיים' שבעולם: ברואי 'בעלי חיים' נעשו תלויים לצורך תיקונם ביציר האדם, שבאמצעות בחירתו הטובה יגרום לעלייתם ו"תיקונם" של מין בעלי-חיים, מאידך פועלת זיקה זו אף לצד ההפוך, היינו: בעת שיצור אנוש פוגם מעשיו, עשוי הדבר להשליך על מין 'בעלי חיים' ולהנמיך את דמות קומתם בבריאה.

יוצא אפוא, כי אדם אחראי במעשיו לא זו בלבד כלפי מדרגת נפשו שלו וכלפי מין 'האדם' בכללותו, אלא נושא באחריות גם כלפי מין 'בעלי חיים' שבבריאה, המושפע מאופן בחירתו של האדם ומאופי מעשיו בעולם.

לאור זאת ברי למבין, כי אדם החוטא בבואו לתקן מעשיו, מוטלת עליו אחריות לתקן אף את פגם "בעלי-החיים" שבבריאה בגין מעשיו שלו, שבעטיים חוו בעלי החיים "ירידה" בחיבורם לשורש העליון. זוהי תכלית ההקרבה של מין הבהמה לה', שנועדה כתיקון לחטא האדם.

תכלית הקרבת קרבן באה אפוא לתקן את הירידה והפגם שנגרם למין "בעלי החיים" שבבריאה בגין חטא האדם – כאשר באמצעות הקרבת מין בהמה לה' שב מין "בעל החיים" ומתחבר לשורשו העליון, ובזאת נמלא פגמו⁹.

[מי השלוח]

טעם הרמב"ם ז"ל להקרבת קורבנות – וביאור דעתו

רבנו משה בן מימון ז"ל (=הרמב"ם) בספרו הנודע "מורה נבוכים"¹⁰ נותן "טעם" להקרבת קורבנות שנצטוונו עליה בתורה – שנועדה לדבריו כדי

⁸ בראשית ו, יב.

⁹ ואכן בדברי 'הזוהר הקדוש' מבואר כי הקרבת מין 'פר' על גבי המזבח נועדה להעלות כל מין 'פר' שבעולם לשורשו העליון, ולקשרו עם דמות 'שור' החקוקה מתחת לכיסא הכבוד.
¹⁰ ספר 'מורה נבוכים', חלק שלישי, פרק מו.

לעקור מן העולם סוג של "הקרבה לשם עבודה זרה" שרווחה בזמנו בקרב אומות הקדמוניות. אי לכן מזהיר השם יתברך בצוותו לישראל כי יקריבו את קורבנותיהם לה', היינו לשם העליון בלבד.

בדבריו הללו מסתמך הרמב"ם על דברי הכתוב באיסור "שחוטי חוץ" – שכן כך נאמר בתורה בעניין¹¹:

"...למען אשר יביאו בני ישראל את-זבחייהם אשר הם זבחים על פני השדה, והביאם לה' אל-פתח אהל מועד.. ולא-יזבחו עוד את-זבחייהם לשעירם (רש"י: "לשדים") אשר הם זנים אחריהם". [ע"כ]

וכבר הירבו הקדמונים להכות על קדקודו של רבנו הרמב"ם ז"ל מכוח דבריו הללו המרפסים לכאורה – ומן התקיפים שבהם רבנו הרמב"ם ז"ל, שהרבה להשיב בחריפות כנגד דברי הרמב"ם באמצעות קושיות שונות¹².

אכן רבנו הקדוש "בית יעקב" זי"ע כפי דרכו בקודש, רוח אחרת עמו, והוא מבאר ומלבן בדבריו את שיטת הרמב"ם. לדעת רבנו, כוונת הרמב"ם אינה כפי שנראית להיות בהשקפה הראשונה – אלא "יסודו בהררי קודש" בחלק הנסתר והפנימי שבתורה, ועל פי המבואר בדברי 'זוהר הקדוש' בעניין¹³.

שכן ב"זוהר הקדוש"¹⁴ מבואר בטעם הקורבנות מבעלי חיים – לפי שבני אדם אוכלים כל מיני בשר שהתורה התירה אכילתם, ואכילת בשר של בעלי חיים גורמת היא מטבעה לאדם טמטום וחומריות בלב.

כלומר:

מכיוון שנפש אדם זקוקה היא לכמיהה רוחנית אל מקור מחצבתה, ואלו אכילת 'בשר תאוה' עשויה לגרום בנפש אדם ההיפך הגמור – אי לזאת ציוותה תורה על האדם שיקריב 'קרבן' מבעלי חיים הנועד "להעלות" את מין 'בעלי חיים' מדרגתו הנמוכה, ולעדן בכך את השפעת אכילת בשרם על האדם באמצעות 'עבודת הקורבנות' בבעלי חיים. כתוצאה מכך יימנע פועל שלילי בנפש האוכל. שכן הקרבת קורבן על גבי המזבח מורה היא כי מין 'בעלי חיים' שורשו העליון

¹¹ ויקרא יז, ה-ז.

¹² השו"ת דברי הרמב"ם בפרשתנו שמאריך בדבר זה ומתבטא בלשון חריפה כלפי דברי הרמב"ם כשהוא כותב בין השאר: "הנה הם דברי הבאי, יעשו שלחן ה' מגואל, שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטיפשי עולם, והכתוב יאמר (ויקרא ט) כי הם "אשה לריח ניחוח"! ע"כ.

¹³ השו"ת באורך דברי מרן בעל "אורחות חיים" זי"ע בהקדמה לספר אביו הקדוש "בית יעקב" על בראשית, בעניין השוואת דעת הרמב"ם בספר המורה, אל דעת הזוהר הקדוש בכמה וכמה מקומות שרמז להם בספרו.
¹⁴ זוהר פרשת לך, דף פט ע"ב.

בעולם הבריאה – ולא 'למטה' בעולם החומר, כפי שהדבר נרגש ונדמה לעיני בשר.

"עבודת הקורבנות" נועדה בזאת להזכיר לאדם המציאות האלוקית של "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף-עשיתיו"¹⁵! הכול נברא למען "כבוד שמים" ובכל נברא קיימת תכלית רוחנית. כל זאת נפעל באמצעות הקורבן, כדי שאדם יימנע מלהלך אחר מראה עיניו ותאוות לבו, ולבלתי ינהה אחר תחושת "כוחי ועוצם ידי" מבלי להשים אל ליבו מציאות הרוחנית שבבריאה.

לאור האמור – קובע רבנו בעל "בית יעקב":

זו כוונת הנשר הגדול רבנו הרמב"ם ז"ל בדברי קדשו הללו – כשהוא תולה עניין "הקרבת הקורבנות" שבתורה במידת הצורך למנוע מהאדם "לזבוח לאלוהים אחרים" חלילה. דבריו הללו מתייחסים המה לכוחות 'הסתר' שפועלים בעולם, המטמטמים דעתו וליבו של אדם וגורמים למחשבתו פירוד מן המציאות האלוקית, תוך כדי ייחוס כוחות עצמיים לברואים – הס מלהזכיר.

מחשבות שווא כאלה, כשהם מכים שורש בלב אדם והופכים אצלו ל"השקפת חיים" – נכנסות להן תחת הגדרת "עבודה זרה" רחמנא ליצלן! שכן יהודי מאמין עליו לחיות את חייו באמונה ובהכרה, שזולת השם יתברך אין קיים שום כוח עצמי בעולם. ריבון העולמים הינו "תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם" וכלל כוחות העולם נובעים אך ורק מכוח הבורא, שבו בלבד תלוי הכול "אין עוד מלבדו".

זו הינה תכלית המכוונת שבהבאת 'קורבנות' על המזבח, והיא: לעקור ולשרש אחר מחשבות הבל של "עבודה זרה" שרווחות בקרב הבריות בעולם, המייחסות לאדם ולברואי תבל כוחות עצמיים כביכול. באמצעות הפרשת בעל החיים והבאתו לקרבן על גבי המזבח – מצהיר האדם כי כל מיני "דומם וצומח וחי ומדבר" שמצויים בעולם, מקורם בבורא עולם לבדו, והם משרתים לתכלית 'כבוד שמים' בעולם.

מעתה דברי הרמב"ם הינם מזהירים כזוהר הרקיע, שכן בפנימיותם ובמהותם הן עצמן הדברים שנאמרו ונשנו מפי קדמוני חכמי הנסתר על יסוד דברי "הזוהר הקדוש"!

(בית יעקב, פרשת תרומה, אות ה קמא; פרשת ויקרא, כה)

¹⁵ ישעיה מג, ז.

ענין מליחת הקורבנות

וְכֹל קָרְבַּן מִנְחָתְךָ בַּמִּלַּח תְּמַלֵּחַ, וְלֹא תִשְׁבֵּית מִלַּח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ
מֵעַל מִנְחָתְךָ, עַל כָּל-קָרְבָנְךָ תִּקְרִיב מִלַּח [ב, יג]

"מִלַּח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ". שהברית כרותה למלח מששת ימי
בראשית, שהובטחו המים התחתונים [=שהופרדו מן המים
העליונים במאמר 'יהי רקיע.. ויהי מבדיל בין מים למים' –
בראשית א, ו] לקרב למזבח במלח ובניסוך המים.

[רש"י]

לכאורה מה עניין "מלח" ו"מים תחתונים" – לקרבן שקרב על גבי המזבח??

מאיר מרן הקדוש "בית יעקב":

'מלח' המשמש לצורך קורבן הינו מסוג שנקרא "מלח סדומית"¹⁶. עניין "מלח"
זה, שהוא נוצר ממי הים שהינם "מים התחתונים" אשר הורחקו כאמור מן המים
העליונים בעת הבריאה לפי צו הבורא "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, יְהִי רָקִיעַ.. וַיְהִי מִבְּדִיל
בֵּין מַיִם לְמַיִם!" כנגד ריחוק זה של 'מים התחתונים' – מסמל הינו "מלח" ריחוק
קיצוני המתבטא בכך שהוא מקלקל האדמה שבה הינו ניתן ואינו מאפשר בה
עוד צמיחה וחיים כמאמר הכתוב "גִּפְרִית וּמֶלַח... לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְלֹא-
יַעֲלֶה בָּהּ פֶּלֶא-עֵשֶׂב"¹⁷!

עקב 'ריחוק' האמור, טמון ב"מלח" כוח 'צעקה' תמידי אל השם יתברך הנובע
מן השתוקקותו לחזור למקורו העליון הקדום, כעניין בכי 'המים התחתונים'
הבוכים בשל ריחוקם מן 'המים העליונים' כמאמר חז"ל האמור. ומכוח "צעקה"
פנימית" זו נוצר במלח כוח חיובי שהינו מקיים ומשמר כל מיני מזון שבעולם,
כדוגמת "קב של חומטים" שמקיים התבואה ומעניק לה אורך חיים וטריות.

שכן לכאורה מניין יש ל'מלח' המסמל כאמור ריחוק וחדלון, 'כוח קיום' להחזיק
ולקיים כל דבר?? אכן למעשה היא הנותנת: עקב ריחוקו מן השורש, נולד במלח
כמין "געגועים" וצעקה למרום, ומתוך אלה הגעגועים נוצר במלח כוח נגדי
לקיום ואחזקת תבואה ומזון לאורך ימים ושנים, שלא ירחק מן השורש ויפסד
לגמרי. דווקא צעקת ההפסד והריחוק, היא שמעניקה למלח את כוחו המשמר!

¹⁶ מנחות כא, א.

¹⁷ דברים כט, כב.

וזהו עניין שהתורה תצווה עלינו להקריב 'מלח' על גבי כל קרבן "על-פּל קְרִבָּנְךָ תִּקְרִיב מִלַּח!" לפי שתיבת "קרבן" יסודה מלשון "קירוב" שנועד כפי עניינו לקרב לב אדם שרחק עקב חטאו מן הבורא יתברך, ולתת בידו היכולת להתקרב אליו בחזרה. הלכך אין לנו דבר המתאים יותר לקרבן כמלח זה, שכוחו המיוחד בא אליו מתוך ריחוק שרוחקו 'מים התחתונים' מן 'מים העליונים', ואופיו אי-לכך נתקלקל. והנה דווקא געגועיו וצעקתו לחזור לשורשו, הם אלה שמעניקים למלח את כוחו החיוני, בשימור כל מיני מאכל ומזון שבבריאה.

ועל ידי הקרבת 'מלח' שעל גבי הקורבן – כפי דברי רבנו – חוזרים ומתקרבים אליו יתברך כל הצרדים הרחוקים שבאדם!

[בית יעקב, ויקרא אות מח]

עניין קרבן – שקרב מארבעה יסודות שבבריאה

רבנו בעל "אורחות חיים" זצ"ל כותב:

עניין 'קרבן' כפי שמובא בשם מרן האריז"ל¹⁸ – שהינו קרב ובא מכל ארבעה יסודות הטבע, שהם: דומם, צומח, חי, מדבר.

שכן 'בהמה' עצמה הינה מיסוד "החי"; 'מנחות ונסכים' המגיעים מסולת ויין, הם מיני "צומח". "מלח" הניתן על גבי הקורבן יסודו מן "דומם"; ואילו 'כהן' שמקריב את הקורבן ומכוון לדעת הבעלים, הינו מין "מדבר" שהינו 'אדם'.

ללמדך, כי תכלית מעשה 'קרבן' הינה כדי שעל ידו יתקרבו כל יסודות הבריאה שרחקו מן הבורא ונחלשה הכרתם במקור בריאתם – החל מהבהמה שהיא עיקר הקורבן, ועד למלח המרוחק שהינו מחוסר 'כוח צמיחה' המצוי בדומם כדוגמת עפר שבקרקע. כל אלה קרבים ובאים על גבי המזבח, ומוצאים את תיקונם וקירובם המלא, באמצעות האדם המקריב קורבן בקודש לפני השם יתברך.

[סוד ישרים על התורה, פרשת ויקרא]

¹⁸ בספר 'ליקוטי תורה' בפרשתנו.

בפרשתנו¹⁹ מובא עניינו של "קורבן אשם תלוי" שעוסק באדם שבא לידו דבר עבירה מסופקת שיש עליה כרת, כגון שהיו לפניו שתי חתיכות שומן שסבר שהן של שומן כשר, ואכל אחת מהן, כאשר לאחר מכן נודע לו שאחת משתי החתיכות האלה של חלב הייתה, ואין ידוע אם זו שאכל של שומן הייתה או של חלב הייתה, אזי מביא האוכל קורבן שנקרא 'אשם תלוי' שהנו מכפר לו על אותו ספק עבירה שעבר. אכן אם נודע לו לבסוף שוודאי של חלב אכל, הוא צריך להביא קורבן אחר בתור וודאי שנאכלה בשוגג, ככל קורבן חטאת.

נשאלת השאלה, ממה נפשך:

אם אומנם של חלב הייתה, אף שהאדם אינו יודע מכך, מה כפרה יש על חטא זה בהבאת 'אשם תלוי' כאשר בפועל אין קורבן זה מכפר על חלב שאכל? כפי שרואים מכך שכאשר נודע לאדם חטאו מביא חטאת. ואם לאמתו של דבר לא חטא האדם, ושל שומן אכל, יש בעצם הבאתו קורבן למזבח משום הבאת 'חולין בעזרה' שהיא אסורה?!

אומר על כך מרן בעל 'בית יעקב':

בעצם, אין להקב"ה צורך מצדו בהבאת האדם קורבן, שכן כמאמר הכתוב²⁰ "אִם־חֲטָאתָ, מִה־תִּפְעַל בּוֹ"?! חטא האדם אינו פועל מאומה על הבורא יתברך כביכול, וכל הפגם הינו מצד אדם החוטא שנפגם בידי חטאו, ואיבד בכך מהכרת בוראו. פגם זה שבאדם, ניתן לתיקון רק באמצעות הקרבת האדם קרבן לה'.

בחטא וודאי – אומר רבנו – נפגמת היא תודעת האדם והכרתו בתורת 'וודאי', ואי לכך הקורבן שנדרש הימנו להביא הינו קורבן 'חטאת' הבא לתקן את הכרתו הפגומה של אדם עקב חטא וודאי שחטא. אכן במקרה של עבירה מסופקת מצדו כאשר האדם אינו בטוח שנעברה עבירה על ידו, אולם מקנן בו ספק שמא נעברה עבירה על ידו – אין ביכולתו של אדם להקריב קורבן הבא על מעשה שהינו וודאי עבירה, שזה יהיה בגדר 'חולין בעזרה'. הלכך הטילה עליו התורה שיקריב קורבן בשם 'אשם תלוי' שהינו מכפר על עבירה ברמת 'ספק' שבלב האדם, והיא מתקנת את הפגם שנגרם בלב האדם מחמת הכרתו המסופקת בעבירה. אולם כל זאת ביכולתו לכפר רק עד שהספק קיים בליבו, אולם כאשר מתברר לבסוף חטאו בתורת וודאי, יזדקק מצדו לקורבן חטאת רגיל ואין בכוח הקורבן התלוי שהקריב לתקן את פגמו הוודאי כפי שהינו כעת בתודעתו.

הלכך אין אשם תלוי מכפר רק עד הודע חטאתו.

(בית יעקב, ויקרא אות מו)

¹⁹ ויקרא ה יז, ואילך, וראו רש"י שם.

²⁰ איוב לה, ו.

פ ת ג מ י א ו ר י ת א

בספר "דור ישרים" [איזביצא] מסופר כדלהלן:

פעם אחת בעת שישב רבנו הקדוש בעל "מי השלוח" זי"ע אצל שלחנו הטהור, ופרשת השבוע הנקראת הייתה "פרשת ויקרא". פתח רבנו בפי קדשו וסיפר:

"אמש, בשעה שעסקתי בפרשת השבוע, כיוון שהגעתי אל הפסוקים הללו שבתורה: "וְאִם-מִנְחָה עַל-הַמִּנְחָה קִרְבָּנָהּ, סֵלֶת בְּלוּלָהּ בְּשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה: פְּתוֹת אֶתְהָב פְּתִים, וְיִצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן, מִנְחָה הוּא":²¹ "הָאֵט מִיר צו גִּישְׁמֶעְקֵט חַיִּים!" (= "נכנס בחוטמי ריח החיים")!

המשיך רבנו הקדוש בדבריו:

"אזי החילותי למנות מניין 'התיבות' שישנן בשני הפסוקים הללו, והנה נגלה לפני כי שמונה-עשרה תיבות יש בהם, כמניין "חי"! [= כדלהלן]:

"וְאִם^א-מִנְחָה^ב עַל^ג-הַמִּנְחָה^ד קִרְבָּנָהּ^ה, סֵלֶת^ו בְּלוּלָהּ^ז בְּשֶׁמֶן^ח מִצָּה^ט תִּהְיֶה^י: פְּתוֹת^{יא} אֶתְהָב^{יב} פְּתִים^{יג}, וְיִצְקֶתָ^{יד} עָלֶיהָ^{טו} שֶׁמֶן^{טז}, מִנְחָה^{יז} הוּא^{יח}":

"ולא זו בלבד, אלא אף מניין 'האותיות' שבפסוקים הללו מניתי, והנה שוב נוכחתי לגלות שהינם עולים בדיוק כמניין הגימטרייה של תיבת "חיים"!

"ויהי לנס בעיני השומעים"!

(=עד כאן מתוך ספר "דור ישרים")

דברים הללו הינם מפליאים עין כל רואה, אולם כוונת קודשם סתומה לכאורה ואין פותר אותה לנו: וכי מה עניינו של "חיים" לנושא פסוקים הללו שעוסקים בפרשת 'קרבן מנחה'??

"דברי חכמים וחדותם" נשגבים המה מבינתנו, אולם בידוע כי "תורה היא, וללמוד אנו צריכים"!

ושמא ניתן להיאמר, כי דיבורים הקדושים הללו רומזים כלפי עניין שמובא בדברי קודשם של הגאונים הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו "יערות

²¹ ויקרא ב, ה-ו.

דבש²², ורבי ארי' לייב צינץ בספרו הנודע "מלוא העומר" על התורה²³ – דברים המתייחסים לדברי 'מדרש רבה' בפרשתנו²⁴ שבו נאמר בזה הלשון:

"וְאֵל-אֱלֹהֵינוּ פִּי יִרְבֶּה לְסִלּוֹחַ"²⁵, רבי יהודה בר סימון בשם רבי זעירא: אף הקדוש ברוך הוא וויתר על סליחה אחת משלו, ואיזו? זו 'עשירית האיפה' [=של קרבן מנחה]! [=ע"כ]

ומבארים גאונים הקדושים הללו בכונת דברי המדרש – כדלהלן:

'קרבן' בידוע שהוא בא לכפר על מעשהו של אדם, שבחטאו אשר חטא פגם בבריאה הכוללת 'דומם' צומח 'חי' ו'מדבר'. הלכך קיים בקרבן ובנלווה אליו נוכחות כל חלקי הבריאה הללו (=דומם – בדמות 'מלח' הבא על גבי הקרבן; 'צומח' – סולת למנחה בלולה בשמן ויין כנסכו; 'חי' – בהמה שקרבה על גבי המזבח; ו'מדבר' הינו אדם בעל הקרבן, והכהן המקריב אותו לה').

והנה, בכל קרבן בעלי חיים, ישנו חלק "חי" שבקרבן, שהיא בהמה שקרבה על גבי מזבח ומכפרת על האדם שבו "נשמת רוח חיים". אולם "קרבן מנחה" שהינו בא כולו "סולת בלולה בשמן" [כשעליה מלח ולבונה], הרי חסר ממנו חלק "חי" שבקרבן, ובמה אפוא יכופר לאדם חי שמקריבו, בשעה שאין מקריב במנחה שום חלק חי אלא מן 'הצומח' בלבד??

התשובה לכך נעוצה בדברי המדרש האמור:

"אף הקדוש ברוך הוא וויתר על 'סליחה אחת משלו' – היינו הקב"ה וויתר כביכול על חלק הבהמה שיש בה 'רוח חיים' שלא יוזק המתכפר להביאו, אלא די יהיה עבורו ב'עשירית האיפה' בלבד הבא מן 'הצומח'!"

כל-כך למה? על שום עונו של המקריב, כדברי חז"ל המובאים ברש"י בראש פרשת 'קרבן המנחה'²⁶: **"וְנִפְשׁוּ פִּי תִקְרִיב קֶרְבַּן מִנְחָה לָהּ"** – לא נאמר 'נפש' בכל קורבנות נדבה, אלא במנחה. מי דרכו להתנדב מנחה? עני! אמר הקדוש ברוך הוא: **"מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו!"** [=עכ"ל רש"י]

עד כאן – מדברי הגאונים הקדושים רבי יהונתן אייבשיץ ורבי לייבוש צינץ – זכר גאונים וצדיקים לברכה.

²² חלק ראשון, ריש דרוש טו.

²³ בפרשתנו.

²⁴ פרשה ג, אות ג.

²⁵ ישעיה נה, ז.

²⁶ ויקרא ב, א.

יתכן אפוא, שזו הכוונה הגלומה במליצת קודשו של רבנו "מי השלוח" זצ"ל. בפסוקים הללו העוסקים בתורת המנחה ישנו "ריח של חיים", שכן כמובא במדרש 'וויתר' הקב"ה לעני ורש חסר כל, אי לכך קרבנו אינו נדרש לבוא רק מן 'הצומח' בלבד, ואלו 'הנפש' שיש בה 'רוח חיים' אינה כלולה בקרבן, והייתה נפש הבעלים לו לשלל. לפי שכך "אמר הקדוש ברוך הוא: מעלה אני עליו 'כאלו הקריב נפשו'!"

זהו אפוא שרמז רבנו "מי השלוח" זי"ע בלשון קדשו ובשפתו המליצית:

"משהגעתי לפסוקים הללו בתורה [=העוסקים בקרבן המנחה] – האט מיר צו גישמעקט "חיים" ! [=עלה באפי ריח חיים]"

היינו שבקרבן מנחה, בניגוד לקורבנות אחרים הכרוכים בשחיטת 'בעלי-חיים', ישנה נוכחות "רוח חיים"! שכן נעדרת הימנו הקרבה מן החי כאמור, וכולו על טהרת הצומח הינו בא (ונשתמש רבנו במליצת-קודשו במלים "עלה באפי ריח חיים" כלשון המופיע בקרבן "וַיִּרַח ה' אֶת-רִיחַ הַנִּיחֹחַ"²⁷ וכן בכל פרשיות הקורבנות "אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לָהּ". ובפרט שייכת לשון זה לגבי "קרבן מנחה" הקרב על גבי המזבח כאשר קורט 'לבונה זכה' שהינה כידוע מסממני הקטורת העשוי לריח, נתון על גביו).

ויהי רצון שנזכה להבין ולהשכיל בדברי תורה

ולמצוא 'דעת קדושים' – אמן סלה!

שבת שלום ומבורך !

²⁷ בראשית ח, כא.

המשכן וחצר המשכן

בחזית המשכן [באמצע התמונה לרוחב]

עומד 'מזבח החיצון' [המכונה בכתוב: 'מזבח העולה']

שעליו קרבים רוב הקורבנות שבפרשה (=עולה, חטאת, שלמים וכו')

כמאמר הכתוב בראש הפרשה:

**וְיִשַׁחֵט אֶת-פֶּן הַבֶּקֶר לִפְנֵי ה' ²⁸וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרָן.. וְזָרְקוּ אֶת-הַדָּם עַל
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד ²⁹**

בתחתית המזבח "היסוד" או "הסובב" שעליו שופכים הדם הנשאר מן ההזאה
כמאמר הכתוב:

**וְיָאֵת כָּל-הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל-יִסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד ³⁰!
יְהִי רִצּוֹן מִלִּפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שִׁיבְנָה בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ בַּמְהֵרָה
בִּימֵינוּ.. וְשֵׁם נַעֲבֹדךָ בִּירְאָה כִּימֵי עוֹלָם וְכַשְׁנֵי קְדְמוֹנוֹת!!**

²⁸ בעזרה, רש"י.

²⁹ ויקרא א, ה.

³⁰ ויקרא ד, יח.